מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את מבנה העיתון הספרותי על ארבעת חלקיו ואת ההבדל בין עבודה שיתופית לאישית
- לתרגל בחירת נושא חוצה יצירות וניסוחו כשאלה פתוחה הניתנת לבדיקה בטקסט
- להשתמש במושגים ספרותיים ככלי פרשני בתוך כתיבה עיתונאית, ולא כרשימת זיהוי בלבד
- לתרגל כתיבה במבנה עיתונאי (פירמידה הפוכה) ובסוגות אישיות שונות, תוך עיגון מלא במקורות מהיצירות

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – פרק 1 • מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון – זיהוי חלקי העיתון

1. לא נכון – יש ארבעה חלקים: כתבה מרכזית, כתבות משנה, דבר העורכים ומשוב אישי
2. נכון – כך מוגדר באתר – שיתופי, כ-400-450 מילים
3. נכון – כל חבר/ת צוות בוחר/ת סוג כתבה שמתאים לקול שלו/ה
4. לא נכון – נאמר במפורש שדבר העורכים אינו סיכום אלא אמירה חדשה

חלק ב' – פרק 1 • מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון – היקפי מילים

1. 400-450
2. 200-400
3. 200-250

חלק ג' – פרק 1 • מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון – הבנה ויישום

1 – ד (שיתופי, נבנה על ציטוטים שנאספו מכל חברי הצוות)
2 – ג (אישי, כל כותב/ת בוחר/ת סוג שמתאים לקול שלו/ה)
3 – ב (שיתופי, אמירה חדשה שלא ניתן היה לומר קודם)
4 – א (אישי, כנות לגבי מה שנלמד גם אם נפלה טעות)

חלק ד' – פרק 1 • מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון – חשיבה וכתיבה

1. כדי שתתבסס על ציטוטים ועובדות שכל חברי הצוות אספו מהיצירות, ולא על רושם ראשוני בלבד
2. חלק שיתופי נכתב יחד על ידי כל הצוות (כמו הכתבה המרכזית או דבר העורכים), וחלק אישי נכתב לבד על ידי כל חבר/ת צוות (כמו כתבת משנה או משוב)
3. כדי שהעיתון יכלול מגוון קולות וזוויות על אותו נושא, ולא יחזור על עצמו

חלק ה' – פרק 2 • בחירת נושא שחוצה יצירות – הכרת הכללים

1. לא נכון – מילה בודדת היא תווית ולא נושא; נושא חזק מנוסח כשאלה פתוחה
2. נכון – כך כתוב במבחן הנושא באתר
3. נכון – זה השלב הראשון בתהליך הבחירה
4. לא נכון – מבחן הנושא דורש שהנושא יופיע בכל אחת מהיצירות
5. לא נכון – מבחן הנושא דורש לפחות שני ציטוטים מכל יצירה

חלק ו' – פרק 2 • בחירת נושא שחוצה יצירות – זיהוי נושא חלש וחזק

1. א – אהבה
2. א – כי זו תחושה כללית ולא תהליך שאפשר לבדוק בטקסט
3. א – הוא מציע שתי אפשרויות ולכן מזמין עמדה אישית ומחלוקת
4. א – הוא נשען על יצירה אחת בלבד ואינו חוצה יצירות

חלק ז' – פרק 2 • בחירת נושא שחוצה יצירות – התאמה בין נושא חלש לחזק

1 – ד (מה קורה לאהבה כשהיא נתקלת בכללים של החברה?)
2 – א (איך דמויות מתמודדות עם אובדן של חלום, ומה נשאר להן אחריו?)
3 – ב (האם הטבע ביצירות הוא מקלט מן האדם או מראה של נפשו?)
4 – ג (מה גורם לאדם להרגיש זר במקום שבו הוא חי?)

חלק ח' – פרק 2 • בחירת נושא שחוצה יצירות – תרגול יישומי

1. שאלה

חלק ט' – פרק 3 • מושגים ספרותיים ככלי פרשני – זיהוי מושגי דמות ועלילה

1. א – יש לה כמה צדדים, סתירות פנימיות ועולם רגשי עשיר
2. ב – היא נבנית סביב תכונה אחת בולטת ואינה משתנה
3. א – מאבק או התנגשות שמניעים את העלילה

חלק י' – פרק 3 • מושגים ספרותיים ככלי פרשני – אמת או שקר

1. נכון – כך מוגדר המושג במילון המושגים של האתר
2. לא נכון – דמות סטטית נשארת בעיקרה כפי שהייתה מתחילת היצירה ועד סופה

חלק י"א – פרק 3 • מושגים ספרותיים ככלי פרשני – התאמה והשלמה

1. ג (גם אוהבת וגם פוגעת, גם חזקה וגם מפוחדת)
2. ד (מתחילה כצייתנית ומסיימת בהחלטה אמיצה משלה)
3. ב (חוזרת בסוף הסיפור לאותה עמדה שבה התחילה)
4. א (מאבק בין חוק השליט לבין חובת הגיבורה כלפי אחיה)

חלק י"ב – פרק 3 • מושגים ספרותיים ככלי פרשני – השלמת משפטים

1. שטוחה
2. חובתה

חלק י"ג – פרק 4 • כתיבת הכתבה החדשותית המרכזית – היכרות עם המבנה

1. ב – נכתבת יחד כצוות, אחרי איסוף ציטוטים מהיצירות
2. ב – שניים
3. ג – כותרת וכותרת משנה
4. ג – רקע ופרטים
5. ג – כ-400-450 מילים

חלק י"ד – פרק 4 • כתיבת הכתבה החדשותית המרכזית – בניית הליד וגוף הכתבה

1. איך
2. 40
3. פחות

חלק ט"ו – פרק 4 • כתיבת הכתבה החדשותית המרכזית – בניית הליד וגוף הכתבה

1. ב (הדמויות או הדוברים שבמרכז האירוע)
2. ד (זמן האירוע בעולם היצירה)
3. ה (המקום שבו מתרחש האירוע)
4. ג (הסיבה או הקונפליקט שהוביל לאירוע)
5. א (הדרך שבה זה קרה והתוצאה המיידית)

חלק ט"ז – פרק 5 • כתבות משנה לפי סוגה אישית – זיהוי ועובדות יסוד

1. ב – 200-400 מילים
2. ב – סוג כתבה שונה מחברי הצוות האחרים
3. ב – מושג ספרותי אחד ולפחות שני מקורות
4. ב – יומן מסע
5. ב – לדחות אותה בנימוס ולחזק את העמדה שלי
6. ב – שאלות שחושפות סתירה בין דברים לבין מעשים

חלק י"ז – פרק 5 • כתבות משנה לפי סוגה אישית – יישום התבניות

1. אחד
2. שני
3. סתירה

חלק י"ח – פרק 5 • כתבות משנה לפי סוגה אישית – מבנה וסדר

1. ב (עמדה בחדות, אפשר עם סימן שאלה)
2. ד (שאלה או תמונה שמציגה את הבעיה)
3. ו (משפט אחד ברור)
4. ג (ציטוט או פרפרזה ופרשנות)
5. א (יש הטוענים ש... אולם...)
6. ה (מסקנה או קריאה לקוראים)

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מבחינה בבירור בין כתיבה משותפת של כל הצוות (כתבה מרכזית, דבר עורכים) לכתיבה אישית (כתבת משנה, משוב)
- תשובה טובה מראה שהנושא נוסח כשאלה פתוחה ולא כמילה בודדת, ושיש לו עיגון בטקסט משתי יצירות לפחות
- תשובה טובה כוללת דוגמה למשפט שבו המושג מסביר למה תופעה בטקסט קורית, ולא רק מזהה אותה

טיפים להפעלה:

- אפשר לפרוס את החוברת על פני כמה שיעורים לפי לוח הזמנים של עשרת השיעורים: קודם מבנה המשימה, אחר כך בחירת נושא, ורק בהמשך כתיבה בפועל
- לתלמידים מתקשים כדאי לצמצם את מספר המושגים הנדרשים בתרגול ולתת דוגמה מוכנה של משפט פרשני להשלמה
- למצטיינים אפשר להוסיף אתגר: לכתוב את אותו קטע משני סוגי כתבות משנה שונים ולהשוות את ההבדל בקול הכותב/ת
- מומלץ לעבוד בזוגות או בשלשות כפי שהאתר מציע, ולשבץ בכל קבוצה תלמיד/ה שמרגיש/ה בטוח/ה ביצירות לצד מי שזקוק/ה לליווי

חוברת תרגול – העיתון הספרותי השיתופי

העיתון הספרותי השיתופי – ערכה מלאה

· עולים חדשים

תוכן החוברת

1. פרק 1 – מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון
2. פרק 2 – בחירת נושא שחוצה יצירות
3. פרק 3 – מושגים ספרותיים ככלי פרשני
4. פרק 4 – כתיבת הכתבה החדשותית המרכזית
5. פרק 5 – כתבות משנה לפי סוגה אישית
6. פרק 6 – דבר העורכים ומשוב אישי

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – העיתון הספרותי השיתופי

חוברת התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת הזו נתרגל יחד איך בונים עיתון ספרותי. נעבור על כל שלב: לבחור נושא, להכיר מושגים, ולכתוב כל חלק בעיתון. כדאי לעבוד לפי הסדר ולבדוק את עצמכם בסוף כל פרק.

📖 מילון קטן:

דמות עגולה	דמות מורכבת עם כמה צדדים וסתירות פנימיות, שיכולה להפתיע את הקורא
דמות שטוחה	דמות הבנויה סביב תכונה אחת בולטת, שאינה משתנה לאורך היצירה
דמות דינמית	דמות שעוברת שינוי משמעותי במהלך העלילה
דמות סטטית	דמות שנשארת כפי שהייתה מתחילת היצירה ועד סופה
קונפליקט	מאבק או התנגשות שמניעים את העלילה, בין דמויות, עם החברה או בתוך הנפש
ליד	פסקת הפתיחה בכתבה עיתונאית, העונה בקצרה על מי מה מתי איפה למה ואיך
פירמידה הפוכה	מבנה כתיבה עיתונאי שבו עוברים מהמידע החשוב ביותר אל הפרטים הנוספים
דבר העורכים	הקטע המסכם בעיתון, שמביא תובנה חדשה ולא רק סיכום של מה שנכתב
משוב אישי	כתיבה כנה על תהליך העבודה, כולל הודאה בקושי ובמה שנלמד ממנו
נושא חוצה יצירות	שאלה פתוחה המופיעה בכל היצירות הנלמדות אך מקבלת בכל אחת מענה שונה

1 חלק א' – פרק 1 • מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון – זיהוי חלקי העיתון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	העיתון הספרותי בנוי משלושה חלקים בלבד	☐	☐
2	הכתבה החדשותית המרכזית היא חלק שיתופי שכל הצוות כותב יחד	☐	☐
3	כתבות המשנה הן חלק אישי, וכל חבר/ת צוות כותב/ת כתבה מסוג אחר	☐	☐
4	דבר העורכים הוא סיכום קצר של כל מה שכבר נכתב בעיתון	☐	☐

2 חלק ב' – פרק 1 • מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון – היקפי מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. הכתבה החדשותית המרכזית כוללת כ- _____ מילים

2. כתבות המשנה כוללות כ- _____ מילים לכל כתבה

3. המשוב האישי כולל כ- _____ מילים

3 חלק ג' – פרק 1 • מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון – הבנה ויישום

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הכתבה המרכזית	___	**א.** אישי, כנות לגבי מה שנלמד גם אם נפלה טעות
2. כתבות המשנה	___	**ב.** שיתופי, אמירה חדשה שלא ניתן היה לומר קודם
3. דבר העורכים	___	**ג.** אישי, כל כותב/ת בוחר/ת סוג שמתאים לקול שלו/ה
4. משוב אישי	___	**ד.** שיתופי, נבנה על ציטוטים שנאספו מכל חברי הצוות

4 חלק ד' – פרק 1 • מבנה המשימה וארבעת חלקי העיתון – חשיבה וכתיבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. הסבירו במילים שלכם למה הכתבה המרכזית נכתבת אחרונה מבין הטיוטות הראשונות ולא ראשונה

2. מהו ההבדל בין חלק 'שיתופי' לחלק 'אישי' בעיתון? תנו דוגמה אחת מכל סוג

3. למה חשוב שכל חבר/ת צוות יכתוב/תכתוב סוג כתבת משנה שונה מחבריו/ה לצוות?

5 חלק ה' – פרק 2 • בחירת נושא שחוצה יצירות – הכרת הכללים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	נושא טוב לעיתון הוא מילה אחת שמתארת את כל היצירות, כמו 'אהבה'	☐	☐
2	נושא חזק מנוסח כשאלה פתוחה שאין לה תשובה אחת נכונה	☐	☐
3	כדי לבחור נושא, רושמים קודם שלושה רגעים מכל יצירה שנשארו איתנו	☐	☐
4	מספיק שהנושא יופיע בחלק מהיצירות, לא חייב בכולן	☐	☐
5	אפשר לבחור נושא גם אם יש לו רק ציטוט אחד מכל יצירה	☐	☐

6 חלק ו' – פרק 2 • בחירת נושא שחוצה יצירות – זיהוי נושא חלש וחזק

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזו אפשרות היא מילה בודדת ולא שאלה?

א) אהבה ב) מה קורה לאהבה כשהיא נתקלת בכללים של החברה?

ג) איך דמויות מתמודדות עם אובדן של חלום?

ד) האם הטבע ביצירות הוא מקלט מן האדם או מראה של נפשו?

2. מה הבעיה בניסוח 'כל היצירות עצובות'?

א) כי זו תחושה כללית ולא תהליך שאפשר לבדוק בטקסט ב) כי אין בו מילים קשות ג) כי הוא ארוך מדי

ד) כי הוא לא עצוב מספיק

3. למה הניסוח השני טוב יותר מהראשון?

א) הוא מציע שתי אפשרויות ולכן מזמין עמדה אישית ומחלוקת ב) הוא קצר יותר

ג) הוא משתמש במילה יפה יותר ד) אין הבדל משמעותי

4. למה נושא שמתמקד ביצירה אחת אינו מתאים?

א) הוא נשען על יצירה אחת בלבד ואינו חוצה יצירות ב) הדמות לא מעניינת ג) הסיפור קצר מדי

ד) אין בו קונפליקט

7 חלק ז' – פרק 2 • בחירת נושא שחוצה יצירות – התאמה בין נושא חלש לחזק

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אהבה	___	**א.** איך דמויות מתמודדות עם אובדן של חלום, ומה נשאר להן אחריו?
2. כל היצירות עצובות	___	**ב.** האם הטבע ביצירות הוא מקלט מן האדם או מראה של נפשו?
3. הטבע ביצירות	___	**ג.** מה גורם לאדם להרגיש זר במקום שבו הוא חי?
4. הדמות הראשית בסיפור הראשון	___	**ד.** מה קורה לאהבה כשהיא נתקלת בכללים של החברה?

8 חלק ח' – פרק 2 • בחירת נושא שחוצה יצירות – תרגול יישומי

השלימו את המילה החסרה.

1. נושא חוצה יצירות מנוסח כ _____ פתוחה שאין לה תשובה אחת נכונה

9 חלק ט' – פרק 3 • מושגים ספרותיים ככלי פרשני – זיהוי מושגי דמות ועלילה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה מיוחד בדמות עגולה?

(א) יש לה כמה צדדים, סתירות פנימיות ועולם רגשי עשיר (ב) תכונה אחת בולטת שאינה משתנה

(ג) היא תמיד הדמות הראשית (ד) היא מופיעה רק בדרמות

2. מה מיוחד בדמות שטוחה?

(א) היא עוברת שינוי משמעותי (ב) היא נבנית סביב תכונה אחת בולטת ואינה משתנה

(ג) היא תמיד מספרת את הסיפור (ד) היא מופיעה רק בשירה

3. מה זה קונפליקט?

(א) מאבק או התנגשות שמניעים את העלילה (ב) תיאור של נוף או מקום (ג) הערת במה בתוך מחזה

(ד) חרוז החוזר בשיר

10 חלק י׳ – פרק 3 • מושגים ספרותיים ככלי פרשני – אמת או שקר

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	דמות דינמית עוברת שינוי משמעותי בהבנה, בערכים או בהתנהגות במהלך היצירה	☐	☐
2	דמות סטטית משתנה בסוף היצירה ומגיעה להחלטה חדשה	☐	☐

11 חלק י״א – פרק 3 • מושגים ספרותיים ככלי פרשני – התאמה והשלמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. דמות עגולה	___	**א.** מאבק בין חוק השליט לבין חובת הגיבורה כלפי אחיה
2. דמות דינמית	___	**ב.** חוזרת בסוף הסיפור לאותה עמדה שבה התחילה
3. דמות סטטית	___	**ג.** גם אוהבת וגם פוגעת, גם חזקה וגם מפוחדת
4. קונפליקט	___	**ד.** מתחילה כצייתנית ומסיימת בהחלטה אמיצה משלה

12 חלק י״ב – פרק 3 • מושגים ספרותיים ככלי פרשני – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. דמות שנבנית סביב תכונה אחת בולטת ואינה משתנה נקראת דמות _____

2. במחזה היווני שנלמד כדוגמה, הקונפליקט המרכזי הוא בין חוק השליט לבין _____ של הגיבורה כלפי אחיה

13 חלק י"ג – פרק 4 • כתיבת הכתבה החדשותית המרכזית – היכרות עם המבנה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איך נכתבת הכתבה המרכזית?

א) נכתבת לבד ובסוד מכל חברי הצוות ב) נכתבת יחד כצוות, אחרי איסוף ציטוטים מהיצירות

ג) אין בה שימוש במושגים ספרותיים ד) היא הקצרה מבין כל חלקי העיתון

2. על פי המדריך, כמה מושגים ספרותיים צריך לשלב לפחות בכתבה המרכזית?

א) אחד ב) שניים ג) ארבעה ד) אין צורך במושגים

3. מהי הקומה הרחבה ביותר במבנה הפירמידה ההפוכה?

א) רקע ופרטים ב) גוף הכתבה ג) כותרת וכותרת משנה ד) הליד

4. מה נמצא בקומה הצרה ביותר, בתחתית הפירמידה ההפוכה?

א) הליד ב) כותרת משנה ג) רקע ופרטים ד) גוף הכתבה

5. מהו אורכה המומלץ של הכתבה המרכזית?

א) כ-100-150 מילים ב) כ-200-250 מילים ג) כ-400-450 מילים ד) אין הגבלת מילים

14 חלק י"ד – פרק 4 • כתיבת הכתבה החדשותית המרכזית – בניית הליד וגוף הכתבה

השלימו את המילה החסרה.

1. הליד עונה על השאלות מי, מה, מתי, איפה, למה ו- _____

2. לפי המדריך, הליד צריך להיות קצר - עד כ- _____ מילה בערך

3. בגוף הכתבה מסדרים את המידע מהחשוב אל ה- _____ חשוב

15 חלק ט"ו – פרק 4 • כתיבת הכתבה החדשותית המרכזית – בניית הליד וגוף הכתבה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מי?	___	**א.** הדרך שבה זה קרה והתוצאה המיידית
2. מתי?	___	**ב.** הדמויות או הדוברים שבמרכז האירוע
3. איפה?	___	**ג.** הסיבה או הקונפליקט שהוביל לאירוע
4. למה?	___	**ד.** זמן האירוע בעולם היצירה
5. איך?	___	**ה.** המקום שבו מתרחש האירוע

16 חלק ט"ז – פרק 5 • כתבות משנה לפי סוגה אישית – זיהוי ועובדות יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה היקף המילים המומלץ לכתבת משנה?

א) 100-150 מילים ב) 200-400 מילים ג) 500-600 מילים ד) 50-100 מילים

2. כל חברי הצוות כותבים כתבת משנה אחת, וכל אחד ואחת כותבים:

(א) אותו סוג כתבה בדיוק (ב) סוג כתבה שונה מחברי הצוות האחרים (ג) רק מי שרוצה כותב כתבה

(ד) כתבה בשיתוף כל הצוות

3. אילו שני רכיבים חייבים להופיע בכל כתבת משנה, לפי המדריך?

(א) איור וחתימה (ב) מושג ספרותי אחד ולפחות שני מקורות (ג) טבלה וציטוט ארוך

(ד) כותרת משנה בלבד

4. כתבה הכתובה בקול דמות, המתארת אירועים תוך כדי התרחשותם, נקראת:

(א) טור דעה (ב) יומן מסע (ג) מכתב למערכת (ד) דבר העורכים

5. למה כדאי להזכיר בטור דעה דעה שמנוגדת לשלי?

(א) להראות שאין עמדות אחרות (ב) לדחות אותה בנימוס ולחזק את העמדה שלי

(ג) להחליף בה את העמדה שלי (ד) לדלג עליה כי היא לא חשובה

6. איזה ממרכיבי הריאיון עם דמות עגולה מומלץ לשאול, לפי המילון?

(א) שאלות שחוזרות על מה שהדמות כבר אמרה (ב) שאלות שחושפות סתירה בין דברים לבין מעשים

(ג) שאלות על דמויות אחרות בלבד (ד) שאלות שאין להן תשובה בטקסט

17 חלק י"ז – פרק 5 • כתבות משנה לפי סוגה אישית – יישום התבניות

השלימו את המילה החסרה.

1. בטור דעה יש להציג את העמדה האישית במשפט _____ וברור.

2. כתבת משנה צריכה לכלול כותרת, מושג ספרותי אחד, דעה אישית ולפחות _____ מקורות.

3. בריאיון עם דמות עגולה כדאי לשאול שאלות שחושפות _____ בין מה שהדמות אומרת לבין מה שהיא עושה.

18 חלק י"ח – פרק 5 • כתבות משנה לפי סוגה אישית – מבנה וסדר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. כותרת הטור	___	**א.** יש הטוענים ש... אולם...
2. פתיחה	___	**ב.** עמדה בחדות, אפשר עם סימן שאלה
3. העמדה שלי	___	**ג.** ציטוט או פרפרזה ופרשנות
4. נימוק ראשון ומקור	___	**ד.** שאלה או תמונה שמציגה את הבעיה
5. הטענה הנגדית ותשובתי	___	**ה.** מסקנה או קריאה לקוראים
6. סיום	___	**ו.** משפט אחד ברור

כרטיס יציאה

האם אני יודע/ת להסביר מה ההבדל בין חלק שיתופי לחלק אישי בעיתון, ולתת דוגמה לכל אחד?

האם הנושא שבחרתי עומד במבחן הנושא: הוא מופיע בכל היצירות, ואפשר למצוא לו לפחות שני ציטוטים מכל אחת מהן?

האם בכתיבה שלי המושג הספרותי משמש להסבר ולפרשנות, ולא רק מוזכר כמילה בודדת?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀